בהעלותך

א. „וזה מעשה המנורה גו' כמראה אשר הראה ה' את משה כן עשה את המנורה"[1]. ובפרש"י: „כן עשה את המנורה" — „מי שעשאה, ומדרש אגדה[2] על ידי הקב"ה נעשית מאליה".

וכ' הרא"ם[3], „שהמדרש חולק עם פירוש הראשון כן עשה כמו „ויגד ה' מגיד"[4], ופירוש מי שעשאה מי שדרכו לעשותה והוא בצלאל[5], והמדרש אמר כן עשה הקב"ה הנזכר למעלה".

וצ"ע:

א) פירוש המדרש לכאורה אין לו מקום בלימוד ע"ד הפשט, דאיך אפשר לפרש ד„כן עשה את המנורה" קאי על הקב"ה, והרי לפ"ז כל המשך הכתוב — „כמראה אשר הראה ה' את משה כן עשה (הקב"ה) את המנורה" — אינו מובן, דמאי קמ"ל שהקב"ה עשה את המנורה כפי שהראה למשה[6]?!

[וכמודגש גם בלשון רש"י, שמקדים לפני פירוש זה „ומדרש אגדה", אף ש־לעיל בפ' תרומה עה"פ „תיעשה המנורה" פרש"י[8] „מאליה כו' א"ל הקב"ה השלך את הככר לאור והיא נעשית מאליה", ולא כתב שם שזהו „מדרש אגדה"[9] — ורק בכתוב דידן כותב ע"ז „מדרש אגדה"].

ועפ"ז למה צריך רש"י להביא פירוש זה כל עיקר?

ודוחק לומר שזהו לפי שלפירוש הא' כתוב זה הוא „מקרא קצר"[10], שלא נתפרש בכתוב מיהו העושה, כי כבר קבע רש"י בפירושו[11] ד„כן דרך כל מקראות קצרים על מי שעליו לעשות הם סותמים את הדבר", וכן בנדו"ד הכתוב סתם „כן עשה", דקאי „על מי שעליו לעשות".

[ואף שבכלל ניחא יותר לפרש שאינו מקרא קצר, הרי בנדו"ד שפירוש המדרש רחוק מאד מפשוטו של מקרא, הרי לכאורה אין הענין ד„מקרא קצר" טעם מספיק להביא פירוש זה].

ב) ולאידך — אם לתרץ שאינו „מקרא קצר", הו"ל לרש"י לפרש כפירוש הראב"ע והרמב"ן, ש„כן עשה את המנו־

---

1) פרשתנו ח, ד.

2) תנחומא פרשתנו ג. במדב"ר פט"ו, ד.

3) וראה גם רע"ב, באר מים חיים (לאחי ה־מהר"ל), משמרת הקודש, באר יצחק ועוד על פרש"י כאן.

4) ויחי מח, ב ובפרש"י. וראה גם רש"י שם, א.

5) וכ"ה בתיב"ע כאן. וראה גם תנחומא פרשתנו ו בסופו. במדב"ר פט"ו, י. וראה נחלת יעקב ובאר בשדה על פרש"י כאן.

6) וראה שם אפרים על פרש"י כאן — הובא לקמן הערה 41.

7) כה, לא.

8) והוא מתנחומא ובמדב"ר פרשתנו הנ"ל הערה 2.

9) אף שמפורש בכתוב (ויקהל לז, יז) ויעש את המנורה. וכבר האריכו במפרשים. וראה שיחת ש"פ תרומה תשמ"א. ואכ"מ.

10) כפרש"י ויחי שם. מקץ מא, יג. ועוד.

11) מקץ שם. וראה גם רש"י בראשית א, א. ויחי שם, ב „והרבה מקראות קצרי לשון". ועוד.

רה״ קאי על משה[12], ש„הוא[13] השתדל[14] בלמודה ועשה אותה בציווי״. וע״ד פרש״י לעיל עה״פ[15] „ביום כלות משה להקים את המשכן״ — „בצלאל ואהליאב וכל חכם לב עשו את המשכן, ותלאו הכתוב במשה לפי שמסר נפשו עליו לראות תבנית כל דבר ודבר כו׳ להורות לעושי המלאכה ולא טעה בתבנית אחת״, וגם בנדו״ד אפשר לפרש שהכתוב תלה עשיית המנורה ב־משה[16].

ב. ויובן זה בהקדים התמי׳ בכללות הכתוב[17] — „וזה מעשה המנורה גו׳״ — דכל כתוב זה מאי קמ״ל? הרי עצם הציווי על מעשה המנורה כבר נתפרש לעיל בפ׳ תרומה[18], וגם הפרט שהקב״ה הראה למשה את מראה המנורה („כמר־אה אשר הראה ה׳ את משה״) מפורש שם, וכמו שהביא רש״י כאן הכתוב ש־בסוף פרשת המנורה (בפ׳ תרומה[19]) „וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר״, וא״כ מה נתחדש בכתוב זה?

ועוד — (א) כאן לא נשנו כל פרטי דיני עשיית המנורה אלא רק הפרט ד„מקשה זהב״, ומה נשתנה פרט זה מכל פרטי המנורה שדין זה נאמר גם כאן[20]? (ב) גם את״ל שיש חידוש בכתוב זה — אמאי לא נתפרש החידוש לעיל במקומו בפ׳ תרומה?

בהציווי בתחילת הפרשה[21], „בהע־לותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות״, כבר ביאר רש״י כוונת הדברים, שזהו „לפי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה אז דעתו כו׳ א״ל הקב״ה חייך שלך גדולה מש־להם שאתה מדליק ומטיב את הנרות״, אבל הכתוב „וזה מעשה המנורה גו׳״ מאי בעי הכא?

וגדלה התמי׳ — שכמה מפרשים[22] עמדו על שאלה זו, ודוקא בפרש״י לא מצינו לכאורה אפילו רמז תירוץ על תמי׳ זו.

ג. ויש לומר הביאור בזה:

בפירושו על „בהעלותך״ מדייק רש״י שהקב״ה א״ל לאהרן „שלך גדולה מש־להם שאתה מדליק ומטיב את הנרות״, והיינו שלא רק שגם לאהרן יש חלק

---

12) וכ״ה בחזקוני ועוד כאן.

13) ל׳ הרמב״ן.

14) כ״ה ברמב״ן הוצאת שעועל. ובדפוסי רמב״ן הנפוצים „שנשתדל״.

15) נשא ז, א.

16) ולהעיר, שמפשטות ל׳ רש״י תרומה (כה, לא) משמע שמשה השליך את הככר לאור. וכן מפורש בתנחומא ובמדב״ר פרשתנו שם, ושם משמע שמשה הי׳ גם מכה בפטיש כו׳ (הובא גם בראב״ם וגו״א כאן. וראה הואיל משה (באר היטב) על פרש״י כאן ובפ׳ תרומה שם. ועוד).

בבאר בשדה (פרשתנו כאן), דמפשטות ל׳ ה־כתובים בויקהל (לז, א. שם, יז) משמע שנעשה ע״י בצלאל. וראה הנסמן לעיל הערה 5. — אבל לכ־אורה ע״פ פרש״י ויקהל (שם, א) אינו מוכרח (וראה לקו״ש חי״א ע׳ 163 ואילך ובהערה 10 שם). ואכ״מ.

17) בהבא לקמן ראה גם לקו״ש חכ״ח ע׳ 60 ואילך.

18) כה, לא ואילך.

19) כה, מ — וכפרש״י שם. וראה לקמן סעיף ג והערה 33.

20) וברמב״ן תי׳ שבא ללמדנו ש„מקשה״ מעכב גם לדורות. ע״ש. אבל אין בפרש״י כאן אף רמז לזה. ובמנ״ח (מצוה צח) תמה על הרמב״ן, שדבריו הם גם נגד הש״ס (מנחות כח, א).

21) ח, ב.

22) ראה חזקוני, אברבנאל, אוה״ח ועוד כאן.

בחנוכת המשכן, אלא עוד זאת, שחלקו גדול משלהם, כי הוא חינך את המנורה (כמשנ"ת במ"א באורך[23], שזוהי כוונת רש"י כאן במ"ש "שאתה מדליק ומטיב את הנרות", שאין כוונתו בזה רק שלאהרן ניתנה הזכות של הדלקת והטבת הנרות, אלא שבזה יש לאהרן חלק גם בחנוכת המשכן, כי הוא חינך את המנורה).

וצ"ב, דהרי כשם שאהרן חינך את המנורה, כמו כן חינכו הנשיאים את המזבח (כמפורש בקרא[24], שקרבנות ה־נשיאים היו "לחנוכת המזבח"), וא"כ במה גדל חלקו של אהרן משל הנשי־אים?

ואף שאהרן הדליק והטיב את הנרות בעצמו (כדיוק לשון רש"י "שאתה מדליק ומטיב כו'"[25], משא"כ הנשיאים רק ה־ביאו קרבנותיהם, ואילו ההקרבה בפועל לא היתה על ידם — הרי מזה גופא שהקב"ה ניחם את אהרן בפרשת מנורה דוקא, מובן, שעיקר הנחמה אינה בכך שאהרן עושה את העבודה במשכן ב־פועל (שבזה נכללת גם הקרבת קרבנות ע"ג המזבח), אלא לפי שהוא חינך את המנורה דוקא.

ואף את"ל כי המנורה בהיכל[26] — עדיין צ"ב (בקושיית הרמב"ן[21]) "למה נחמו בהדלקת הנרות ולא נחמו בקטורת בקר וערב כו'".

וי"ל ששאלות אלה מתורצות בכתוב עצמו[27] — בהוסיפו כאן "וזה מעשה ה־מנורה גו'"[28]:

המנורה מיוחדת מכל כלי המשכן[29] בכך שהקב"ה הראה למשה את מראה המנורה, וכפרש"י לעיל בפ' תרומה[30] "שהראה לו הקב"ה מנורה של אש" [דבגמ'[31] הובא זה גם בנוגע להארון והשולחן, אבל בפרש"י עה"ת הובא רק[32] בנוגע להמנורה[33]].

ואף שבפשטות הצורך בזה הי' לפי "שנתקשה משה במעשה המנורה"[34], הרי מובן (גם בלימוד ע"ד הפשט), שזה גופא מורה על מעלת המנורה על כל שאר כלי המשכן, שיש בעשייתה קושי מיוחד

---

23) לקו"ש חי"ח ע' 94 ואילך.

24) נשא ז, י־יא. שם, פד. פח.

25) ראה לקו"ש שם ע' 95 ואילך.

26) כי גם קטורת דהנשיאים נקטרה על מזבח החיצון (רש"י נשא ז, יד) — ראה לקו"ש שם.

27) דנוסף על המבואר בלקו"ש חי"ח שם, שהעילוי נרמז בפרטי ל' רש"י "שאתה מדליק ומטיב את הנרות" (ע"ש) — הרי כללות העילוי (דהמנורה) מודגש בכתוב עצמו, כבפנים.

28) בהבא לקמן ראה גם ש"ך עה"ת כאן.

29) להעיר גם מראב"ע כאן, וכן בפ' תרומה (כה, לא).

30) כה, מ.

31) מנחות כט, א.

32) ומ"ש שם "בתבניתם" (ל' רבים) — ראה משכיל לדוד כאן. נחלת יעקב ובאר בשדה על פרש"י תרומה שם.

33) ואף שמפורש בכתוב (תרומה כה, ט) ש־הקב"ה הראה למשה "תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו" (וראה רש"י שם. רש"י נשא ז, א) — הרי עכצ"ל שיש הוספה באופן שהראה את המנורה (שלכן נתפרש רק במנורה). וי"ל שזהו דיוק ל' רש"י (בתרומה שם) הראה לו הקב"ה "מנורה של אש", וכן "הראהו . . באצבע . . וזה" (כל' רש"י פרשתנו ח, ד). וראה תוד"ה הכא מנחות שם. דברי דוד (להט"ז) תרומה שם, מ. ועוד. ואכ"מ.

34) ל' רש"י תרומה שם. וכן בפרש"י פר־שתנו ח, ד. וראה גם רש"י תרומה שם, לא (גבי נעשית מאלי'). וכבר האריכו במפרשי רש"י שם וכן בפרשתנו כאן. ואכ"מ.

שבגללו אפשר לעשותה רק ע"פ המראה אשר הראה ה' את משה.

ויש לומר, שייחודה של המנורה מכל שאר הכלים מובן ע"פ פרש"י לעיל[35], שנר המערבי שבמנורה „הוא עדות לכל באי עולם שהשכינה שורה בישראל", ולכן גם עשייתה היא באופן של „גילוי שכינה" מיוחד, שהקב"ה הראה למשה את מראה המנורה.

וזוהי כוונת הכתוב „וזה מעשה המנורה גו'", שחלקו של אהרן גדול משל הנשיאים כי הוא חינך את המנורה, שהמנורה היא כלי כללי וחשוב ביותר, עד שנעשית ע"פ ה„מראה אשר הראה ה' את משה".

ובזה יש לבאר ג"כ פירוש רש"י על „וזה מעשה המנורה"[1] — „שהראהו הקב"ה באצבע לפי שנתקשה בה לכך נאמר וזה", דלכאורה מה קשה לו לרש"י בלשון „וזה מעשה המנורה" שהזקיקו לפרש שהכוונה „שהראהו הקב"ה באצבע"[36]? אלא שאין הכרחו של רש"י מלשון „וזה", אלא פירושו הוא בהתאם למכוון הכללי בכתוב, שכולו לא בא אלא להגדיר ולבאר את ענינה המיוחד של המנורה, שהיתה (כהמשך הכתוב) „כמראה אשר הראה ה' את משה", ובמילא מסתבר שזהו גם דיוק הלשון „וזה מעשה המנורה"[37].

וזה גופא הטעם שנאמר כאן רק הפרט ד„מקשה היא", כי עיקר הקושי בעשיית המנורה (שבגלל זה הראה הקב"ה למשה תבנית המנורה) הוא (לא ריבוי הפרטים שבמנורה עצמה, אלא) מפני הדין המיוחד באופן עשייתה שצ"ל „מקשה", שקשה ביותר לעשות כל פרטי פרטים אלה באופן של „מקשה" — שהאומן לוקח „עשת[38] של ככר זהב . . ומקיש בקורנס וחותך בכשיל לפשט איברי' כתקונן", וכפי שהכתוב מוסיף „עד ירכה עד פרחה מקשה היא", וכפרש"י „כלומר גופה של מנורה כולה וכל התלוי בה. עד ירכה, שהוא אבר גדול. עד פרחה, שהוא מעשה דק שבה הכל מקשה".

ד. ע"פ הנ"ל מובן אמאי לא פירש רש"י ד„כן עשה את המנורה" קאי על משה, כי לפירוש זה נמצא, שכוונת הכתוב היא לספר שבחו של משה[39], שעשה בדיוק כמראה אשר הראה אותו הקב"ה [ע"ד שנאמר לפנ"ז[40] „ויעש כן אהרן גו'", וכפרש"י „להגיד שבחו של אהרן שלא שינה"], אבל ע"פ פשוטו של מקרא קשה לפרש כן, דלמאי נפק"מ כאן (בפ' בהעלותך) סיפור שבחו של משה באופן עשיית המנורה?

ולכן מפרש רש"י, „כן עשה את המנורה — מי שעשאה", היינו שבדיוק ובכוונה לא פירש הכתוב מיהו העושה, כי אין כוונת הכתוב לספר בשבחו של האדם העושה, אלא לבאר מעלת המנורה (ללא נפק"מ מיהו העושה), שעשיית המנורה (ע"י „מי שעשאה", היינו „מי שעליו לעשות") היתה „כמראה אשר הראה ה' את משה".

עפ"ז מתיישב היטב הטעם שלא הס-

---

35) אמור כד, ג.

36) וראה השקו"ט בר"ם, גו"א, באר יצחק ועוד כאן.

37) ראה עד"ז באר יצחק כאן.

38) ל' רש"י פרשתנו כאן. וראה גם רש"י תרומה כה, לא.

39) ראה רמב"ן, מספרי פרשתנו כאן.

40) ח, ג.

תפק רש"י בפירוש הא' אלא הביא גם פירוש ה„מדרש אגדה" ש„ע"י הקב"ה נעשית מאלי"', כי לפירוש זה מבוארת עוד יותר מעלתה של המנורה מכל כלי המשכן, שלא רק שנעשית ע"פ ה„מראה אשר הראה ה' את משה", אלא עוד זאת, שגם עשייתה בפועל היתה ע"י הקב"ה, ונמצא, שאהרן זכה לחנך כלי שהי' מעשה ידי הקב"ה!

ה. אלא שעדיין צ"ע לשונו של רש"י בפירוש הב' „ע"י הקב"ה נעשית מאלי"' — דלכאורה, השקו"ט כאן היא רק מי „עשה את המנורה", ולמאי נפק"מ כאן לפרש אופן עשייתה (שנעשית מאלי').

ואדרבה: בכתוב מפורש „כן עשה את המנורה", שפירושו הפשוט הוא שהיתה כאן עשי', ולא „שנעשית מאלי"'[41] [מש־א"כ לעיל בפ' תרומה שנאמר „תיעשה המנורה", בלשון נפעל, ולכן פרש"י שם „מאלי"'].

וגדלה התמי': במדרש[2] הלשון „כן[42] עשה משה אין אומר כאן אלא כן עשה סתם מי עשה הקב"ה", ואילו רש"י שינה מלשון המדרש וכ' „ע"י הקב"ה נעשית מאלי"'!

ונ"ל, שכוונת רש"י בזה להדגיש, שאין הכוונה (דהמדרש) להפקיע את הכתוב מידי פשוטו (ד„כן עשה את המנורה" קאי על עשיית בן אדם, שעשה את המנורה „כמראה אשר הראה ה' את משה"), אלא רק להוסיף ע"ז[43], דהטעם שלא נאמר בפירוש מי הי' העושה הוא לפי שהמנורה לא נעשית בפועל ע"י עשיית האדם („מי שעשאה") אלא רק בצירוף מעשה הקב"ה, ובפשטות (וע"פ פרש"י בפ' תרומה הנ"ל) — בצלאל (או משה[44]) רק השליך את הככר לאור [וב־פרט ע"פ מ"ש בכמה מפרשים[45], שמשה הי' גם מכה בפטיש כו')] — ואח"כ, „ע"י הקב"ה נעשית מאלי"'.

ונמצא דשניהם אמת, דהיתה עשיית בן אדם, כפירוש הפשוט ב„כמראה אשר הראה גו' כן עשה גו"', אלא שבזה שלא נתפרש בכתוב שם העושה יש רמז (נוסף על המפורש בכתוב), שעשיית המנורה היתה בצירוף מעשה ידי הקב"ה.

וזהו גם דיוק ל' רש"י „נעשית מאלי"' — שבזה מודגש שהי' מעשה של בן אדם, שכלפי המעשה שלו (השלכת הככר לתוך האור) נחשב שהמנורה „נעשית מאלי"', כיון שאין במעשה זה כדי לעשות מנורה. וע"ד לשון רש"י[46] גבי הקמת המשכן על ידי משה „שלא הי' יכול להקימו שום אדם . . א"ל (הקב"ה) עסוק אתה בידך נראה כמקימו והוא נזקף וקם מאליו".

ו. ובעומק יותר (וע"פ פנימיות ה־

---

41) בשם אפרים על פרש"י כאן מפרש המשך הכתוב, שבא ללמדנו שנעשית מאלי' — ד„כמו שהראה את משה ולא הי' מעשה בדבר רק אמירה בעלמא כו' כן עשה ר"ל עד"ז הי' העשי' שנעשית בלא מעשה ממש" (וראה פירושו הב' שם). אבל לכאורה פירוש זה הוא ע"ד הדרוש והרמז ולא ע"ד הפשט.

42) ל' התנחומא. ועד"ז בבמדב"ר.

43) ע"ד פי' הב' שבר"ם, אלא שהוא פי' שהמדרש אגדה מפרש מיהו זה שעשאה (וע"ז הקשה דא"כ הו"ל לקצר „הוא הקב"ה"), משא"כ ע"פ המבואר בפנים.

44) ראה לעיל הערה 16.

45) גו"א פרשתנו כאן. ועוד (ראה הנסמן בהערה הנ"ל).

46) פקודי לט, לג.

ענינים) יש לבאר לשון רש"י "ע"י הקב"ה נעשית מאלי":

ידוע[47], שבגילויים שמלמעלה יש שני אופנים: התגלות הבאה ע"י עבודת האדם, ובלשון הזהר[48] "באתערותא דלתתא אתערותא דלעילא" (ובלשון חז"ל[49], אדם מקדש עצמו מעט מלמטה מקדשין אותו הרבה מלמעלה), ויש התגלות עליונה שהיא למעלה מגדר נבראים, ובאה בדרך מתנה מלמעלה ("אתערותא דלעילא" שאין אתערותא דלתתא מגעת לשם). וזה שהמנורה נעשית ע"י הקב"ה בעצמו מורה שע"י המנורה נמשך גילוי שכינה בדרגא כזו שאין ביכולתו של נברא להמשיך מצד (ובכח) עצמו.

וכמו שהוא בפשטות, שאף שהדלקת המנורה היתה באופן טבעי, הרי אור המנורה לא הי' רק אור טבעי, אלא אור נס"י, וכנ"ל ס"ג (מפרש"י) שנר מערבי דלק באופן ששימש כ"עדות לכל באי עולם שהשכינה שורה בישראל", שזה תלוי אך ורק בידי הקב"ה.

ויש לומר, שזהו הפירוש הפנימי בלשון רש"י "כן עשה את המנורה — מי שעשאה", שלא נאמר מי העושה[50], כי שורש עשיית המנורה הוא ממנו ית', מדרגא שלמעלה משמות הקדושים, לא איתרמיז בשום אות וקוץ[51]. וזהו הפירוש הפנימי בהמשך לשון רש"י "ומדרש אגדה ע"י הקב"ה נעשית מאלי" — שגם עשיית הקב"ה היתה באופן ש"נעשית מאלי", כידוע, שהגילויים שמצד העצמות אינם בדרך פעולה, אלא באופן ש"נמצאים" ממנו ית' כאילו בדרך ממילא[52].

וזהו גם גודל החידוש במעשה המנורה, שגם בזה נצטווה משה[53] "ועשית מנורת זהב", שהי' צ"ל גם עשיית משה בזה, וכמו שמבאר המהר"ל[54] הטעם לכך, ד"כך הוא כל מעשה שפועל השם הכל צריך פועל למטה והש"י גומר על ידו . . ולפיכך הי' צריך משה לדעת כל מעשה המנורה והי' פועל כפי מה שהי' יכול והקב"ה גומר על ידו" — שהחידוש בזה הוא, שאפילו הענינים שלכאורה הם למעלה לגמרי ממעשה בנ"א, ועד שהמשכתם מלמעלה אינה בדרך פעולה אלא "מאליו", הרי גם הם נמשכים בפועל ע"י עבודה דייקא.

ויש לומר, שזהו אחד מהביאורים בפרש"י על "ויעש כן אהרן"[40] — "להגיד שבחו של אהרן שלא שינה", דלכאורה תמוה, וכי זהו שבחו של אהרן שלא שינה מציווי השם?! אלא כיון שאור המנורה לא הי' אור טבעי הנעשה על ידי הדלקת האדם, הי' מקום לחשוב שאין צורך לדייק באופן הדלקתה, כיון שהנפעל הוא משמיא, ע"ז אומר הכתוב "להגיד שבחו של אהרן שלא שינה".

והיינו כמו שנתבאר, כי גם המשכת

---

47) ראה בארוכה בזה לקו"ת שה"ש כד, סע"א ואילך. ובכ"מ.

48) ראה זח"א קסד, א. רלה, א. רמד, א.

49) יומא לט, א. תניא ספכ"ז. ועוד.

50) להעיר מלקו"ת ר"פ ויקרא "לא נזכר כלל בפסוק מי הי' הקורא": שם דרושים לר"ה (נט, סע"ד) "יתקע, ולא נזכר מי התוקע". ע"ש. ועוד.

51) ראה זח"ג רנז, ב. לקו"ת פינחס פ, סע"ב.

52) ראה תו"א מג"א צו, ג. לקו"ת ראה כ, סע"ג. ובכ"מ.

53) תרומה כה, לא.

54) גו"א על פרש"י כאן. וכן בגו"א תרומה שם. דברי דוד שם.

אור זה של המנורה באה על ידי מעשה ההדלקה של אהרן, עבודת המטה דוקא.

וי"ל שעד"ז יהי' בבנין ביהמ"ק השלישי, שהוא „בניינא . . דקוב"ה"[55], ש„יגלה ויבא משמים"[56], וביחד עם זה יהי' בזה חלק העשי' של בני אדם (שהרי בנין ביהמ"ק הוא א' מתרי"ג מצוות התורה[57]), וכמשנ"ת במ"א בארוכה[58].

ועוד ועיקר: יהי רצון שכן תהי' לנו ממש, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ובלשון הרמב"ם[59] — „מהרה יגלה אמן כן יהי רצון".

(משיחת ש"פ בהעלותך תש"ל)

---

55) זח"ג רכא, א. ח"א כח, א.

56) רש"י ותוס' סוכה מא, ס"א. ועוד.

57) רמב"ם סהמ"צ מ"ע כ (וכן בשאר מוני המצוות). ביד ריש הל' בית הבחירה. — וראה הערה הבאה.

58) לקו"ש ח"ח ע' 418 ואילך (חידושים ו-ביאורים בהל' ביהב"ח „פתיחה" (סעיף ו) וסי' יט) — וע"ש שעפ"ז אין סתירה בין פסק הרמב"ם (הל' מלכים רפ"א ושם בסופו) שמשיח בונה המקדש ומחז"ל הנ"ל ש„יגלה ויבא משמים".

59) הל' פרה אדומה ספ"ג. וראה בארוכה לקו"ש חכ"ח ע' 135 ואילך.